

Glimmerler og krabbeboller

Forfattere: Henrik Madsen og Kai Ingemann Schnetler

Udgivet af Mors Museum, 2023, 144 sider, 21×30 cm

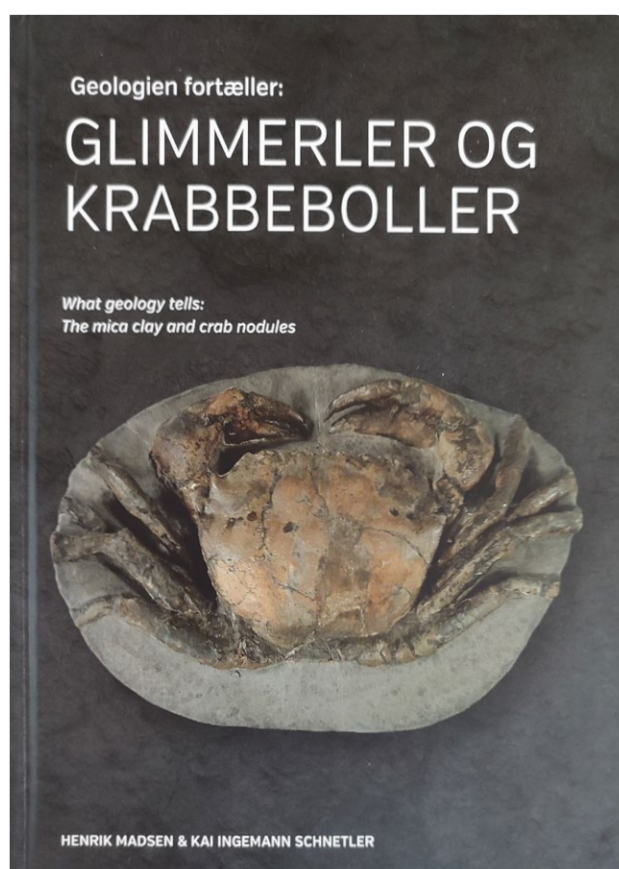
Vejledende udsalgspris: 249 kr.

BOGANMELDELSE AF
JESPER MILÀN, GEOMUSEUM FAXE

De seneste år har været rigtig godt (og dyrt) år for alle med interesse i geologi og fossiler. Der er nemlig blevet publiceret rigtig mange flotte, store og små, populærvideenskabelige bøger om geologi og fossiler på det sidste. Det er både de lokale museer og ivrige amatørgeologer der har ført pennen, men resultatet er konsistent godt over hele kammen. Af eksempler kan nævnes en stor flot bog om rav (Damsgaard 2022), to nye bøger om Faxe kalkbrud (Milàn *et al.* 2022, 2023), en bog dedikeret hjagtænder fra Trelde Næs (Rudebeck & Riehmann 2022), samt en virkelig flot produceret bog om Rapakivi (Madsen 2022). Bølgen af nye store bøger startede med publiceringen af bogen *Geologien fortæller: fossiler og moler* (Madsen & Rasmussen 2021), den første i en serie store nye populærvideenskabelige bøger udgivet af Museum Mors. Nu er den næste bog i deres serie så blevet udgivet, og denne gang er temaet de Oligocæne lerlag der findes i området omkring Limfjorden, og deres fossiler, et emne der stort set aldrig har fandtes noget ordentligt, let tilgængeligt litteratur omkring.

Men lad os nu se på bogen. Omslaget er enkelt og stilrent, med hvid skrift og et enkelt billede af en flot udpræpareret krabbebolle. Bogen er tosproget: dansk og engelsk og sat op med den danske og engelske tekst, side om side så det bliver nemt og overskueligt at læse det.

Teksten starter med et kort forord, hvor forfatterne fortæller deres bevæggrund for at have skrevet bogen, og understreger at den udfylder et vigtigt tomrum i den danske geologi-litteratur, hvilket jeg er helt enig med forfatterne i. Derefter kommer tre korte, velillustrerede afsnit, der giver læseren en introduktion til den Oligocæne stratigrafi, udbredelsen af de Oligocæne lag i Danmark samt en række palæogeografiske kort over landets udseende da leret blev aflejret. Derefter følger en gennemgang af de bedste lokaliteter at finde de Oligocæne lag omkring Limfjorden, hvor hver lokalitet bliver præsenteret på sin egen side med et stort

billede og beskrivende tekst, der fortæller det vigtigste omkring lokaliteten samt adgangsforholdene. Efter yderligere et par introduktionskapitler om dannelsen af krabbebollerne, andre konkretioner, mineraler og krystaller, samt en introduktion til taxonomi og videnskabelig navngivning, kommer vi til hovedparten af bogen, som er en gennemgang af de forskellige fossilgrupper, der findes i de Oligocæne lerlag. Det er dejligt at se at også let oversete dyregrupper som foraminiferer får et kapitel for sig og at sporfossiler

også er vel repræsenterede i et kapitel. Sneglene er særligt talrige i leret og får hele 23 af bogens sider.

Bogen slutter af med et par små meget nyttige afsnit om indsamling og præparation af fossiler, information om Danekræ ordningen i Danmark, litteraturhenvisninger og et afsnit om den kommercielle brydning af ler til de forskellige gamle teglværker, der ligger i området.

Alle kapitler er rigt illustreret med store flotte farvefotos af fossilerne fra de forskellige dyregrupper de behandler, både som flotte fritpræparerede eksemplarer og som man finder dem i flækkede krabbebolle, og det er forfatterne der står bag langt størstedelen af billederne.

Så selvom titlen på bogen er Glimmerler og krabbebolle, så skal man ikke lade sig narre af den, for man får en grundig gennemgang af samtlige typer fossiler der er fundet i de Oligocæne lerlag, lige fra mikrofossiler over planter til hvaler, og faktisk er der kun ganske få sider der beskæftiger sig med krabber.

Det er også en fryd at se, hvor grundigt forfatterne har været med korrekturlæsningen af bogen, og skal man påpege nogle fejl, så skal man helt ud i petiteserne såsom et enkelt artsnavn der er stavet med stort begyndelsesbogstav (side 46), og at Danientiden er opgivet til at dække tidsintervallet for 65–61 millioner år siden (side 54) og ikke 66–61.6 millioner år, som den nu er ifølge det nyeste Internationale Stratigrafiske Skema (Cohen *et al.* 2013). Dette er absolut ikke noget der har nogen betydning for læseoplevelsen af bogen.

Som sagt er dette den anden bog i serien Geologien Fortæller, det er mit håb, at Museum Mors vil fortsætte

denne tradition af fortætte med at udgive bøger i denne kvalitet fremover. Der er stadig rigtig mange gode geologiske historier og lokaliteter, der ligger og venter på at blive fortalt og præsenteret i en bog af denne kvalitet, så alle får glæde af det.

Bogens sælges til en vejledende udsalgspris på 249 kr., hvilket er en meget rimelig pris for den kvalitet bog, og den kan købes på Museum Mors og på flere andre af landets naturhistoriske museer.

Referencer

- Cohen, K.M., Finney, S.C., Gibbard, P.L. & Fan, J.-X. 2013: The ICS International Chronostratigraphic Chart. Episodes 36: 199-204.
- Damsgaard, A.L. 2022: Rav, et vindue til fortiden. Egon Gade Artwork Forlag, 190 pp.
- Madsen, S. 2022: Lær at elske Rapakivi. Davinde Stenmuseum, 192 pp.
- Madsen, H. & Rasmussen, J.A. 2021: Geologien fortæller: moler og fossiler/What geology tells: The mo-clay and its fossils. Museum Mors, Nykøbing Mors, 103 pp.
- Milàn, J, Jakobsen, S.L & Niss, C. 2023: Faxe Kalkbrud – historien om Danmarks fossile koralrev / the story of Denmark's fossil coral reef. Østsjællands Museum, 144 pp.
- Milàn, J., Niss, C., Jakobsen, S.L. 2022. Fossiler i Faxe Kalkbrud. Østsjællands Museum, 106 pp.
- Rudebeck, B. & Riehmman, H. 2022: Fossile hjattænder fra Trelde Næs. Narayana Press, 62 pp.